

Ivc Grahor:

Petletnega Miloša moška povest

12. Veliki dan

Menda na žagi je bilo. Pilar je bil žago zaprl. V istem hipu zaškrtla ogrodje, zobato kolo poprime: šklep, šklepe. S tem se premika voz — kakor pravijo rjavi, veliki napravi iz rjavega lesa. Voz se po debelih valjih, torej je voz brez koles, kajti valji so vzdani v tla, prav v zraku se vrtijo. Pod valji je prostor za

lepše pa je to, da ga delo nič ne utruja. Vse se mu zdi razumno, lepo in lahko.

In Miloš gre z mislijo po svojih malih možganih ter obuja in prevrača podobe. Nenadoma pride do stare mame. Stara mama in stari oče sta sedla na voz. Hlapec vihti bič in kočija drsi po cesti. Miloš spredaj, pri hlapcu. Sedi in molči,

žaganje. Miloš je že dostikrat pomagal nakladat žaganje, še večkrat je že ustavil žago ali pa jo sprožil in odrival voz. Tako je bilo. Miloš odriva kolo in malomarno zre skozi lino na vodo, ki teče prazno, voz se pomika počasi mimo njega nazaj, Milošu pa je nenavadno lepo. Prevzel ga je občutek, da se svet okoli njega spreminja. Voda šumi drugače. Vse je drugačno.

Prej, posebno pa prve dni, se je Miloš na žagi samo vozil, kakor dete, ki ga postaviš na lesenega konja, in gledal, gledal, pa nikdar ni vsega videl. Čakal je, da ga pokličejo, da mu ukažejo. Zdaj je drugače: z enim pogledom vidi, z enim pogledom spozna in takoj ve, pa poprime.

Zdaj ima občutek, da je tukaj doma, da ga tu potrebujejo. Brez njega Lunjevi ne bi mogli opraviti vsega dela. Naj-

ko da premišlja samo za sebe in s seboj govori:

»Nedeljsko jutro.«

Da. To stara mama ve. Peljejo se v Šmihel. Domači vranec je čil. »Se konj ve, da je nedelja,« — si misli Miloš in se ozira nazaj, kako stari oče in mati sedita. Po cesti prehitevajo kmetice in kmete. Vsak, kdor gre mimo, ju spoštljivo pozdravi, se spoštljivo odkrije in ju glasno ogovori. Revnejši si komaj upajo, boječe se ozirajo v voz. Stari oče je dobre volje. Venomer opazuje polje, vinograde, drevje, konje, ljudi. Včasih pokaže kakšnega z rahlim pregibom glave in pripoveduje ali pa vprašuje o njem. Mati mu odgovarja z mehkim glasom. Miloš je opazil, da govorita zelo mirno. Ali je to tisti oče, ki rad kriči s srede dvorišča na vso hišo, ako ga ne ubogajo in ako se vreme spreminja, pa ne opazijo in zastajajo s senom? Ali ti-

sti, ki kriči na svaka, svojega sina, da svak kar beži in uboga? Ne. To je popolnoma drugi mož. — »Nedelja je,« si razlaga Miloš in lepo se mu vidi, da starka in starec tako mirno sedita. Počasi dobiva še večje spoštovanje do starega Lunja.

Voz je zavil z glavne ceste. Na desni strani je gozd in v njem Ravanjski grad. Pokrajina se je odprla, prikazale so se vasi: Smihel, Narin. Odprlo se je prelepo polje z dolgimi njivami. Takih v dolini ni. Žito zori. Cerkev stoji na ravnici; tudi take cerkve še Miloš ni videl. Vajen je bil le hribov. Hribi pa so tu goli, le ponekod z borovci zasajeni. Nad Narinom teče železnica. Vlak. Zdajle se je skril v predor. Hlapec kaže Milošu z bičem:

»Glej! Tam je predor, večji kot vaš, in tam zadaj je postaja Šent Peter, kjer se železnice križajo za v Ljubljano, Reko in Trst. Ta gora je Silni Tabor, zadaj ležijo vasi: Bač, Zagorje, Knežak. Nadanje selo? Ne. Nadanje selo je tu, blizu, prav nad Malo Pristavo, če si jo videl.«

Pot teče po ravnem. Med njivami se pleto ravne stezice. Kmetje prihajajo k maši.

»Kje ste dobili tega?« — vprašujeta mož in žena, ki sta se približala vozu.

»I kje?! Ta je naš. Šmihovec je. Tu je bil krščen.«

Miloš je že nekoč slišal, da je bil krščen v drugi fari in ne v domači, ker ni bilo župnika takrat doma. Zdaj je nekako ponosen na to. Gleda ljudi in odzdravlja, kakor ga je mati doma naučila. Ljudi pa je vedno več okrog njih. Zdaj se je voz ustavil, znanci so prišli pozdravit. Polno novih imen, kdo bi si vse zapomnil.

V cerkvi stoji Miloš pri klopi, v kateri sedita stari oče in mati. Orgle bučijo, petje doni.

Prejšnjo nedeljo je bil daleč od tod, na drugo stran doma. Voziti se je moral najprej proti Reki in potem še hoditi pol ure v klanec, v Podstenje, kjer je bil shod in praznik sv. Antona. Šla sta z očetom. Oče je Tone in je tisti dan lahko delal, kar je hotel, pa je vzel Miloša s seboj, čeprav je bila mati nekoliko huda. Šla sta lepo in oče je bil prijazen. Pri mostu sta kupila črešenj. Tudi v gostilno sta šla. Milošu se je zdelo, da sta stara prijatelja in da se dosti bolj razumeta kakor v resnici. Pogovarjala sta se in oče mu je vse sproti razlagal vasi, pota, smer proti Snežniku in proti Učki. Zdaj je razumel, zakaj da ga oče nič rad ne tepe. Oče ve mnogo

in pozna mnogo stvari — kakor stari oče pri Lunjevih.

Sredi maše je prijel Miloša veliko veselje, da bi beloglavemu možu vse to povedal. Toda stari Lunj moli, poslušaj pridigo, vstane, sede. Vse to zna tako, kakor da bi bil sam duhovnik. — Maša je dolga. Miloš se je že naveličal. Loteva se ga celo strah, da tukaj po maši še molijo, bogvedi, morda litanije ali pa rožni venec. Zato pa bežijo njegove misli drugam.

Doma, to je: pri Lunjevih, v mlajškem hlevu, ki je ob nedeljah navadno prazen, se lovi zdajle Tone s svojimi zajci. Mlinar Marko hodi po bregu, se sklanja nad vodo in pobira ravšlje, ki so bili zjutraj še prazni. Včeraj sta ga Tone in Miloš prevarila. Ves prejšnji teden sta delala ravšlje in naredila enega, ki ni bil prav dober in lep, ampak ravšelj je bil tak, kot jih nosi Marko po pet in šest na svojih dolgih ribiških palicah. Iz tanke vrvice sta si spletla mrežo in jo napela v krogih. Bog ve, kje je dobil Tone take lesene obroče! Miloš se je ravšlja prav po divjaško veselil in ko sta primerjala Markovim, je cepetal okrog njih, kot da ima mrzlico. Tone ga je previdno krotil.

»Vstani jutri pred štiro uro!« mu je naročil prejšnji večer. »Pazi, da te ne čujejo, in pride v hlev ali — ne; čakaj, za tistile zidec pri vodi zlezi in tam me počakaj, dokler ne udarim s palico po mostu!«

Miloš je vstal. Splazil se je na določeno mesto. Voda je bila nizka, ker so bile zatvornice zgoraj zaprte. Najprej je opazil Markota, ko je pregledoval zgornjo strugo. Potem je prišel Tone, mu dal dogovorjeno znamenje in se priplazil z ravšljem za njim.

»Zdajle,« je šepnil. Šla sta na breg, da ne bi pljuskala in prepodila z lovišča rakov in rib. Kmalu sta našla Markove ravšlje.

»Eden, dva, tri.« Tone je vedel za vse. Počasi jih je razmikal in enega skril v tolmun, kjer raste najgostejše grmovje. Svoj ravšelj pa je položil na njegovo mesto.

»Tu je najboljši lov,« je dejal, ko se je vrnil. »Marko bo prišel zdajle pregledat in midva se skrijeva. Čez eno uro se vrneva.«

»Si jo videl! Ampak Marko je ne bo jedel,« je vzkliknil pastir. »Zdaj pa nazaj! Nočem, da bi Marko predolgo iskal svoj ravšelj. Potem kolne kot Turek in slabo melje, gospodar se pa na nas vse jezijo.«

»Da, tako je,« si je razložil Miloš.

»Nič lepo ni tam, kjer se ljudje jezijo.« Pogledal je okrog sebe in opazil, da je še v cerkvi.

Tudi tega trenutka se je Miloš spominjal na žagi. Zdaj je že drugič pri Lunjevih in vsega skupaj tri tedne. Najbolj pa ga veseli, da je doživel ta dan, morda zato, ker je bilo tako lepo jutro in ker je zgodaj vstal.

(Dalje prihodnjo nedeljo).

Po nemškem viru priredila Ks. Prunkova:

Hrustove nogavice

V samotni bajti sredi gozda je živel kmet s svojo ženo. Bila sta zelo siromašna; imela nista niti krave, niti prašiča, niti koze niti kokoši; le majhna mačica se je nekoč znašla pri njiju.

Ko pa je nekega jutra odprla kmetica duri, je sedelo na pragu dete in je gledalo v nebo, kakor da je padlo iz oblakov. Ob detecu je ležala velika, zlata krogla. Kmetica, ki je imela dobro srce je najprej vzela dete v naročje, nato je pobrala še kroglo in poklicala svojega moža. Kmet je takoj spoznal, da je krogla iz suhega zlata, odnesel jo je v mesto k zlatarju in jo zamenjal za polno vrečo cekinov. Zanj se je kupil krave, konje, prašiče, koze in kokoši, si najel hlapca in deklo ter popravil in prebelil bajto in si še marsikaj dozidal; malo deklico pa sta kmet in kmetica negovala in ljubila. Od vsega je dobila najboljšo in najlepšo in rasla je kakor jelka v gozdu. Vsi so bili srečni in s tem bi bilo lahko storije konec. Pa je ni.

Ker jima je deklica prinesla srečo, sta jo kmet in kmetica imenovala Srečko. Njena najzvestejša tovarišica pri igrah je bila mačica.

Ko je Srečka nekoč sedela na pragu in pletla in se je mačica igrala z njenim klopčičem, je prijahal mimo jezdec na rdečem konju. Predno se je deklica zavedla jo je dvignil predse v

sedlo in z njo odiral. Srečka je klicala mater in očeta, hlapca in deklo na pomoč. A vsi so bili na polju in je niso čuli. Na srečo je mačica držala s šapami klopčič, ki se je bolj in bolj odvijal, ker je Srečka še vedno držala pletenje v rokah. Ze je bilo v klopčiču komaj za tri pedi niti, tedaj se je vrnila kmetica; ko je videla, kaj se je zgodilo, je stekla v izbo po nov klopčič in ga navezala na Srečkino nit.

Mačica pa je stekla na polje po kmetu, zakaj jezdec na rdečem konju je dirjal dalje in dalje in drugi klopčič je postal tanjši in tanjši. Kmet je prišel ravno še prav, da je ujel drugi klopčič za repek in navezal nanj tretjega in poslednjega, ki je bil še v hiši.

Mačica je znova stekla na polje po deklo in ta je dala ves svoj sukanec in prejo, toda nit je še vedno tekla in se ni ustavila.

In mačica je tekla tretjič na polje in poklicala hlapca na pomoč — a hlapec ni imel niti volne, niti sukanca, niti preje, ampak le staro ribiško mrežo. Sparal jo je cel vogal in jo privezal na tekočo nit. Tedaj se je nit ustavila. Na mrežo smo ga ujeli! — je dejal hlapec, stopil po močan kol, ga zabil v zemljo in ovil okoli njega ostalo mrežo.

Kmet in kmetica pa sta vpela v kolese najhitrejšega konja in sta pogrnala. — Tudi mačica je hotela biti zraven in je skočila kmetici v naročje. Vozili so se, vozili, venomer ob niti dalje. In vozili so se tri dni in tri noči, da so prišli do visokega zidu z zaprtimi vrati, kjer je nit vodila skozi špranjo med pragom in vrati. Zid pa je bil iz gladkega kamna in niti roka, niti noga ne bi bila našla na njem opore, da bi ga preplezala. Tedaj je kmet potrkal na vrata enkrat, dvakrat, trikrat. Ko je tretjič potrkal, je skočila skozi ključavnico miška. Mačica jo je ujela in ji zagrozila, da jo poje, če ji ne pove, kako bi prišli za zid. V strahu je miška izdala, da visi ključ na žeblju poleg vrat.

Sneli so ključ, odklenili vrata in se zapeljali skoznje. Vrata so za njimi ostala odprta. Za vrati je bilo dvorišče pred velikim belim gradom, s stoterimi okni in širokimi zlatimi vrati. Nit pa je vodila skozi zlata vrata v dvor, po strmih stopnicah in zavitih hodnikih, v srebrno dvorano, kjer je sedela Srečka in pletla nogavico. Po licu so ji tekale debele solze in je povedala tako: »Vso volno, prav tja do doma moram

splesti v nogavice za velikaša Hrusta. In če ne izgotovim dela, ko bo petelin tretjič ob zori zapel, me bo Hrust pohrustal.« — In je pletla, pletla.

Ko sta jo čula oče in mati sta se silno razžalostila in mati je dejala: »Uboga Srečka, saj ti že prstki krvave! Daj mi pletenje, da ti pomagam.« in je pletla, pletla in mačica je vlekla nit skozi vrata, da bi šlo delo hitreje od rok. A materi so se tresle roke, ker ji je bilo tako tesno pri srcu.

Tedaj je rekel kmet: »Uboga mati, saj se ti roke tresejo, da komaj držiš pletenje. Daj, da ti pomagam. In je pletel, pletel. In mačica je vlekla nit skozi vrata, da bi šlo delo hitreje od rok. A oče je bil neroden in je izgubljal zanjke in delal vozle. Saj to tudi ni delo za moža.

Tedaj je dejala Srečka: »Vidva mi ne moreta pomagati in mačica tudi ne. Toda v gradu sta dva debela pajka, tadeva bi zmogla delo. Črni pajek sedi v stolpu, beli pajek v kleti. Poiščita ju!« In ker je bila kmetica že v tistih letih, ko ima človek trde noge in je težko hodila po stopnicah navzgor, se je napotila v klet, kmet pa v stolp. V stolpu je ždel črni pajek, a kmet se ga ni upal prijeti, tako je bil grd. Zato mu je nastavila mačica rep, da je sedel nanj in ga odnesla k Srečki. Nato je stekla mačica še v klet za kmetico. Tam je ždel v kotu beli pajek. Kmetica ga je hitro pobrala in ga odnesli Srečki in je šlo po stopnicah copete, lopete, hitro navzgor, čeprav je imela trde noge; in muca; in muca ni imela drugega opravlja, kakor da je capljala za njo.

Veseli je bilo gledati, ko sta se pajka lotila dela. Srečka in kmet in kmetica in mačica, vsi so hiteli in vlekli nit skozi duri, pa vsi skupaj so komaj dohajali pajka pri delu. Poldrugi dan so hiteli, in prva nogavica je bila gotova. To ti je bila nogavica: velika in debela kakor okrogla lončena peč. — In še so delali poldrugi dan in tudi druga nogavica se je bližala koncu, in že sta pajka pletla z razparano mrežo. Težko so vlekli Srečka, kmet, kmetica in mačica, silno težko. In petelin se je že pripravljal, da bi zapel. Tedaj nenadoma: bumbumbrum! po stopnicah, in v sobo se je pripeljala mreža in v mreži sta sedela hlapec in dekla, ker jima je postalo doma dolgčas. In, pomislite! Nit se kljub temu ni pretrgala! Da, v starih časih je bilo vse boljše, še nit.

In tedaj sta bili nogavici gotovi. Levo sta nesla na dvorišče kmet in hlapec, desno kmetica in dekla. Takrat je petelin zapel. Zagrmelo je in zabobnelo, kakor da se bliža huda ura in grajska okna so zažvenketala. Prihajal je velikan Hrust. Stopil je čez zid, sedel na grajski vodnjak in si obul nogavice. In bile so mu kakor umerjene in mehke in tople, da se je zarežal od ugodja. Njegova usta so bila tako velika, da bi se bil v njih lahko obrnil štirivprežni voz, poln sena. In pričel je plesati in skakati od veselja nad nogavicami, da še je grad tresel in je zemlja bobnela. Saj je bil tako velik, da bi bil lahko luno pod brado

ščegetal. Njegova kučina in telovnik pa sta bila iz medvedjih kož. Mačica pa je nenadoma milo zajavkala, ker ji je bil hrust zmečkal repek. Srečka se je jokaje sklonila k nji in jo pobožala. In glej! pred njo je stal mlad grajšček, objel jo je, poljubil in dejal: »Srečka, rešila si mene in moj grad hudega čara«.

In Hrust je pohodil še črnega in belelega pajka in spremenila sta se v belolasega vratarja in črnolasega stolpnega čuvaja.

Srečka in grajšček sta se seveda vzela. Svatovali so tri dni in tri noči in vse naokoli je dišalo po pečenki in poticah. Nato sta Srečka in grajšček ostala na svojem gradu, kmet in kmetica pa sta se vrnila domov. Hrust ju je utaknil v desni žep, hlapca in deklo v levi; koleselj in konje si je del pod klobuk in vse vkup odnesel domov. In so konji v poltemi mislili, da so že v

domačem hlevu in, da so Hrustovi lasje seno, so jih pozobali. Zato je Hrust odtlej plešast.

Če je kmetu in kmetici kdaj dolgčas po Srečki, pošljejo pisemce v beli dvor in hrust pride ponju. In če včasih v dalji bobni, dežja pa nič ni, vedite otroci, da to ni nevihta za deveto goro, ampak da Hrust nosi kmeta in kmetico k hčerki v vas.

Krojaček v nebesih

Nekoč je živel krojaček, ki mu je bilo Flikec ime, in ker je imel zelo malo odjemalcev, je moral mnogokrat lačen v posteljo.

Nekega mrzlega zimskega večera je sedel Flikec v svoji siromašni, podstrešni kamrici in premišljeval o svoji žalostni usodi. Tedaj pa je nekdo lahno potrkal na vrata... in Flikec je hitel odpirati, zakaj mislil je, da je prišel kak odjemalec. Toda kako se je začudil Flikec, ko je zagledal pred saboj majhnega dečka. Ko je deček vstopil se je zazdelo Flikcu, kakor da bi bilo solnce posijalo v kamrico. Deček je rekel:

»Poslal me je ljubi Bog. V nebeški krojačnici je eno mesto prazno in zdaj naj te vprašam, če bi hotel imeti to službo. Veš, je nadaljeval deček, »mnogokrat se zgodi, da se mavrica na kakem kraju strga in tedaj jo je treba zakrpati in lepo zašiti«.

Flikec je seveda takoj pristal. Nekaj trenutkov po tem je stanoval Flikec v lepi nebeški krojačnici na Nebeškem trgu št. 7 in šival in krojil, da ga je bilo kar veselje gledati. Komaj pol ure je minilo in že je bila mavrica zakrpana. Ko je spravil sukanec in iglo v škatlo, se je ustavil pred krojačnico nebeški voz, obložen z najfinejšim blagom. Zlatolas angelček je stopil k Flikcu in mu dal naročilo, naj iz blaga napravi novo mavrico.

Flikec je spravil blago v omare in zaboje. Samo kos temnega blaga je položil na mizo in ga neprestano ogledoval.

Flikec je vedel, da je njegova obleka že precej obnošena, zlo bi si bil rad napravil novo obleko. Naposled je pomislil, da itak ne bo nihče zapazil, da manjka na mavrici nekaj metrov blaga. Saj mavrica je velika in pokriva vse nebo, tako da je res težko videti, če ji kaj manjka. In staro mavrico je bil tako lepo popravil!

Flika je premotila izkušnjava in sešil si je novo obleko iz nebeškega bla-

ga. Staro obleko je spravil v omaro in potem se je dolgo ogledoval pred zrcalom. Nova obleka se mu je res sijajno prilegala.

Toda ljubi Bog je bil vse videl. Poslal je strašen blisk, ki je raztrgal staro mavrico na tisoč koscev, tako da je ni bilo več moči zakrpati.

Flikec se je hitro spravil na delo in jel šivati novo mavrico. Toda ko jo je končal in jo hotel obesiti na nebo, je z grozo zapazil, da ji manjka kos temnega blaga. Vlekel je na vse strani, da bi luknjo zakril, a ni nič pomagalo. Naposled se je nečesa domislil. Vsedel se je na mavrico in to prav na tistem koncu, kjer je manjkalo blaga. Ker so bile njegove hlače iz istega blaga, ni bilo luknje več videti.

Gotovo ni bilo prijetno sedeti na mavrici, tako visoko gori na nebu in če je pogledal Flikec na zemljo, se mu je kar zvrtele v glavi. Tedaj pa je mahoma zapihal strašen veter in mavrica se je jela zibati, tako da je postalo ubogemu Flikcu kar slabo. Bal se je, da bo vsak trenutek izgubil ravnotežje in treščil v globino. Nenadoma je bilo slišati strašen krik, mavrica pod Flikcom se je bila strgala in krojaček je strmoglavil v neskončno globočino.

Ko se je Flikec prebudil, je sedel spet v svoji siromašni kamrici in zeblo ga je in treslo, da je imel kar trde roke. Toda če mu kdo reče, da je sanjal, se Flikec samo smehlja in pravi: »Vem, kar vem. Na Nebeškem trgu št. 7 — da, da, to so bili lepi časi!«

Rešitev rebusa

Sokol kraljevine Jugoslavije

Prejeli smo 1712 rešitev in zelo nas je veselilo, da je imela naša uganka tako dober uspeh. Zato smo se odločili, da razdelimo pet nagrad, čeprav smo prvotno razpisali samo eno nagrado.

Za nagrado so bili izžrebani:

1. Bogo Cof, učenec II. b razreda v Kranju št. 84.
2. Krušič Ivan, učenec II. razreda, Jesenice-Fužine 4 (Podmežakla).
3. Jadranka Zajec, učenka II. razreda Dečji dom Franje Tavčarjeve v Kraljevicu.
4. Srečko Zalokar, učenec v Celju, Sodnijska ulica 3.
5. Majda Hibšer, uč. IV. razreda pri Kozjekovih na Rakeku.

Vsak nagrajenec dobi lepo, z mnogimi slikami okrašeno knjigo iz »Mladinske knjižnice Jutra«.

Uredništvo »Mladega Jutra«.

Andrej:

Cigan Marko

Sredi vasi je stala lepa županova hiša, v hiši ognjišče, na ognjišču kozica, v kozici pa se je pekla mastna gos in dišala daleč naokoli. Zavohal jo je cigan Marko in začel oprezovati okrog hiše in premišljati, kako bi prišel do slastne pečenke. Tedaj se je pojavila na pragu mati županja. Marko se je skrčil za grmovjem in čakal prilike, da se zmuzne v kuhinjo. Prilika je res nanesla, da je mati

županja odšla po drva za skedenj, da je cigan Marko smuknil neopažen v hišo, pograbil eno nogo in pol gosi iz kozice in se šel mastit za mejo.

Čez nekaj trenutkov se je županja vrnila, vrgla na tla k ognjišču sveženj drv in pogledala v kozico. Oči so ji izstopile skoro izpod kože od začudenja. Nato je zagnala takšen krik, da se je začela zbirati vsa vas in je še oče župan, ki je oral na njivi, privezal vole k črešnji na koncu njive in prisopel domov:

»Za božjo voljo, zakaj se pa tako dereš?«

Mati županja je povedala, da se v hiši gotovo skrivajo tatovi, ki so ji pred nosom in ob belem dnevu odnesli pol gosi iz kozice.

Župan in možje so pretaknili vse kote v hiši in v hlevu, a o tatovih ni bilo sledu. Že so se možje razhajali, ko so zalotili za mejo cigana Marka, ki si je obližoval konce prstov, toda o gosi ni bilo sledu.

»Hop ciganija!« se je zadril nad njim kovač Matevž in ga zagrabil za vrat.

»Ta je ukradel županovo gos,« so postavili drugi in ga vlekli pred župana. Prišlo se je zasliševanje. Mati županja, oče župan v družbi občinskih mož so trdili, da je cigan odnesel pol gosi. Cigan Marko jim tega ni hotel verjeti. Pred županovo hišo je nastalo vpitje. Oni: da, cigan: ne — pa ga prepričaj, če moreš. Cigan Marko je bil užaljen.

»Kako pa veste, da sem jaz vzel gos?«

»V kozici je samo ena noga,« mu je dokazovala županja, »gos pa ima dve nogi.«

Ciganu Marku se je zjasnilo čelo, kakor da mu je postala jasna neljuba pomota:

»Od kdaj so imele še gosi dve nogi? Saj ima gos samo eno nogo!«

Nastal je spet prepir, koliko nog ima gos. Oni: da dve; cigan: da ima gos le eno nogo. Prepričaj ga, če moreš. Na posled gredo vsi za županov skedenj, kjer so dremale utrujene gosi na eni nogi, medtem ko so držale drugo skrčeno in skrito pod perjem.

Cigan je zmagoval:

»Poglejte, če ni res: vsaka gos ima le eno nogo.«

Mati županja se tudi s tem ni dala odpraviti, prišla je z rokama predpasnik, ga stresla in splašila z njim počivajoče gosi:

»Kššš!«

Gosi so dvignile glave, spustile izpod perja na tla še drugo nogo in zagagale. Mati županja se je obrnila k zvitemu ciganu:

»Zdaj pa šteje: vaka gos ima dve nogi!«

Cigan Marko se le ni dal prepričati. Rogal se je županji:

»Zakaj niste še prej rekli v kuhinji kššš, mesto da ste šli po drva, pa bi tudi gos v kozici imela dve nogi.«

Maksa Samsa:

Slovo

Ni težje besede na svetu
kot je slovesa beseda,
ko ljube osebe in kraje
oko nam poslednjikrat gleda.

Potem oči ob težkih urah
k njim iščejo poti — steze,
od njih do srca tihih hramov
ljubav vezi spomine stke...

In ko si sam — le žalost s tabo —
kot dežna kaplja misel gre,
polzi do njih v daljavo drago
in ko doseže jih — umre.

Uganka

a, la, ra, ca, za, u, gu, go, ni, ni, nja,
va, viš, žič, ver, tr, sev, štanj.

Zloži iz gornjih zlogov imena štirih mest v dravski banovini. Ime gore v Jugoslaviji in latinsko ime za vseučilišče. Če pravilno postaviš besede drugo pod drugo, boš našel v začetnicah ime tekočega meseca.

Novice za male glavice

Kaj ne, mala gospoda, ki v mestu ali na deželi čitate »Mlado Jutro«, zdaj je pa že zopet enkrat čas, da vam povemo kaj drobnih novic! O, saj bi vam jih kar iztresali iz rokava, ampak je bila zadnji čas taka vročina in zaradi vročine tako suša, da je stric novičar kratkomalo dezertiral na deželo, se vrgel v vodo in domala utonil. Komaj so ga z vilami in kolci zopet pregnali na suho. Vi se morda smejete, pa samo zato, ker sami niste nič boljši. Zdajle se vam godi, kaj? Imate počitnice in se preganjate vse okrog in se lahko po mili volji hladite in solnčite pri vodi — mi revne mestne pare se pa parimo in zdihujemo, da je joj! Ampak poletje gre naglo h kraju in preden se bomo prav zavedli, bomo rešeni vročine — vi pa ljubezne zlate počitniške svobode. Le kar zopet knjige v roke, kmalu boste zopet poromali v šolske klopi!

Pa zdaj, ko je zaenkrat baš še zelo toplo, smo dobili v Slovenijo prav lepo število malih rojakov iz daljne tujine. Od tam daleč gori iz Nemčije in Holandije se je v torek pripeljal 200 otrok naših rudarjev. Sila veseli in radovedni so prišli prvič pogledat v domovino svojih staršev. Kako čudno se jim je zdelo, ko so tu pri nas čuli vse ljudi govoriti tako, kakor govorita oče in mati, dočim so sami le bolj nemške besede navajeni. Pa ko so ugledali visoke gorenjske gore in so se v sredo dopoldne popeljali tudi po blejskem jezeru k cerkvi na otočku, se jim je kar zdelo, da so v paradizu. Potlej pa so se pripeljali v Ljubljano in odtod dalje: nekateri na morje, drugi na deželo, da se naužijejo svežega zraka, solnca in tečne domače hrane. Mesec dni ostanejo v naših krajih. Ko se bodo vrnili, bodo pač imeli dovolj povedati, kaj vse so tu videli. Želimo jim prav zadovoljno bivanje.

V listih smo čitali posebno zadnji čas precej žalostnih poročil o nesrečah otrok. Naj samo omenimo, da je v Zagrebu utonil neki fantek pri igranju v mlakuži, pri Ježici pa neki fantek v Savi. Takšni dogodki še vedno poučujejo, da morajo otroci pri igranju in pri kopanju biti čim bolj previdni. Naj se nikar sami nikoli ne podajajo v nevarnost. Vedno je dobro, če so otroci v bližini odraslih.

In ker je letos dosti sadja, se tudi pojavlja griža in druge nalezljive bolezni. Salament, zdaj bomo pa kar hudi! Ni-

smo vam sadja nevoščljivi, toda vsak šolarček mora vedeti, da zeleni, nedozoreli sadeži niso za želodec, pa tudi zdravo sadje je treba vedno čisto umiti, preden ga užiješ! Salament!

Nu, pa človek čuje včasih o otrokih tudi kakšno zabavno zgodbico, da se mora od srca nasmejati. Iz nekega lepega kraja v Savinjski dolini nam je prišla na uho ta-le: Gospa G. ima dve hčerkici, osemletno Sonjo in desetletno Franjo. Obe sta že dobro znani po svoji bistroumnosti. Franica je celo že napisala igro »Nehvaležni sin« — v treh dejanjih. Vsebina je pa naslednja: sin zapusti mater, po nekaj letih se vrne in se seveda oženi, svojo sivolaso mater pa kar prežene iz domače hiše. Tak sin je res nehvaležen in je baje igra zelo ganljivo napisana. Otroci so se tudi zmenili, da jo bodo uprizorili — pa jim je manjkalo šest dinarjev, da bi kupili dve prazni slatinski steklenici, ki so jih nujno potrebovali za svojo predstavo.

Tedaj se pa mala Sonjica spomni, da ji da mama za vsak izdrti zob po en dinar. Na prigovarjanje ostalih se odpravi k mami in ji pravi:

— Ljuba mama, hude bolečine imam v zobeh. Ali mi daš po dva dinarja za vsak zob, če si ga dam izdreti?

Mama je seveda obljubila, saj niti ni mogla slutiti, kakšno presenečenje jo čaka.

Kmalu nato se je Sonjica vrnila in razodela:

— Ljuba mama, sedaj pa prosim za šest dinarjev! Glej, pri zobozdravniku sem si dala izdreti kar tri zobe.

Vsi ti trije zobje so pa bili — zdravi!

In otroci so potem seveda lahko uprizorili igro »Nehvaležni sin« v vseh treh dejanjih...

Daniilo Gorinšek:

Za zelenimi gorami

Za zelenimi gorami,
za šumečimi vodami
vrba poje žalostinko:
»Čujte mamino edinko,
kak sirota jedno joče,
ker dežja nič biti noče.
Mati njena ga želi,
da ji vrtec napoji!«
Čuje pesem žalostno
sam Bog oče gor v nebo,
in oči se mu solze,
— dež hladeč poji polje.

ŠALE ZA MALE

Stric vpraša nečaka: »Kaj je vihar?«
 »Vihar je zrak, ki se mu strašno mu-
 di!« se hitro odreže nečak.

Teta obišče malega Janezka v kopa-
 lišču. Teta je že stara in zelo rada po-
 učuje mladino. Janezek že ve, da ga
 vedno izprašuje slovnico, zato je ni-
 ma preveč rad.

»Nu, Janezek,« vpraša teta, »ali je
 pravilno, če rečem: pravkar sem pla-
 vala?«

»Ne!« odvrne Janezek.

»Zakaj pa ne?«

»Ker ne znaš plavati!«

Pozno zvečer se vrača oče s svojim
 sinom Milcem domov. Spotoma mu
 razkazuje zvezde in mu našteva njho-
 ve imena. »Vidiš, Mihec, tista skupina
 tamle se imenuje, veliki voz!«

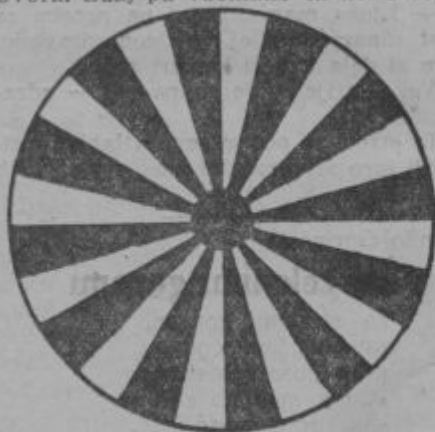
»Koliko konjskih sil pa ima?«

Kaj je oče Milcu na to odgovoril,
 nam ni znano.

Pričarani novc

Kdor bi znal kar tako »pričarati« no-
 vec, kadar bi ga potreboval, gotovo ne
 bi delal slabih kupčij. Na žalost gre pri
 naši igri samo za dozdevno pričaranje.

Pred seboj imamo krog, ki je v sredi
 črn, okoli jedra špičasto razdeljen na
 bele ali črne dele. O »novcu« seveda ni
 govora. Zdaj pa vzemimo ta list z ris-

bo, položimo ga na kako šolsko knjigo
 in primimo list in knjigo na enem vo-
 galu s prsti desne roke. Nato začnimo z
 vsem skupaj nagli gibati, tako, da sre-
 dišče risbe, t. j. središče vsega, opisuje
 krog s polmerom kakih 6 cm; a risba
 mora ostati pri tem zmerom v isti rav-

nici. Kmalu bomo opazili, da se na ne-
 kem mestu pri špičah kolesa prikazuje
 siv krog ali »novec«.

Kdor ga ne zagleda takoj, naj ne obu-
 pa. Vaja je vse. Tudi »pričaranega«
 novca ne zaslužiš brez truda in dela.

Pozor »Jutrovčki«

Kaj mislite, kdo si zlomi prej nogo:
 tisti, ki pade z zvonika, ali tisti ki pade
 s klopi? — Stavim, da mislite: tisti, ki
 pade z zvonika. O ne! Tisti, ki pade s
 klopi, ker je prej na tleh!

Ali veste, kdaj zajca najbolj bolijo
 zobe? »Najbrže, kadar ima zobobol,«
 tako ste mislili, pa to ne drži. Najbolj
 ga bolijo, če ga pes ugrizne.

Kako daleč je od solnčnega vzhoda
 do zahoda? Zdaj mislite, da je to šala,
 na katero ni moči odgovoriti. Pa ni ta-
 ko. Točno en dan hoda! Ali morda ni-
 mam prav? Navihanec.

Vprašanja za bistre glavice

1. Kdo je predsednik češkoslovaške republike?
2. Kako je ime angleškemu kralju?
3. Kako je ime belgijskemu kralju?
4. Kako je ime švedskemu kralju?
5. Kdo je predsednik Nemčije?
6. Katero je glavno mesto španske republike?
7. Katero je glavno mesto Francije?
8. Katero je glavno mesto Rumunije?
9. Kaj je republika?
10. Kaj je monarhija?

Ali veš

kaj slišijo letalci v oblakih? Znani fran-
 coski učenjak Flammarion, ki je pred
 nekaj leti umrl, je delal z zrakoplovi
 razne poizkuse, da bi dosegel, kako da-
 leč sežejo razni glasovi. Dognal je: da
 slišiš krik kroga 500 m visoko, čvrčanje
 murnov 800 metrov visoko, regljanje
 žab 1000 m visoko, boben ali pa orke-
 stralno glasbo 1500 m visoko, petje pe-
 telina in plat zvona 1600 m visoko. Vsi
 letalci potrjujejo, da je izmed vseh ži-
 vih bitij psa najdalje slišati.

Rešitev križaljke »Čajnik«

Vodoravno: 1. oko, 4. kad, 5. poleg.

7. Elija, 8. Sinaj.

Navpično: 1. okoli, 2. kalin, 3. odeja,
 5. pes, 6. gaj.

Rešitev lestvice

Fran Levstik: Martin Krpan.